

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

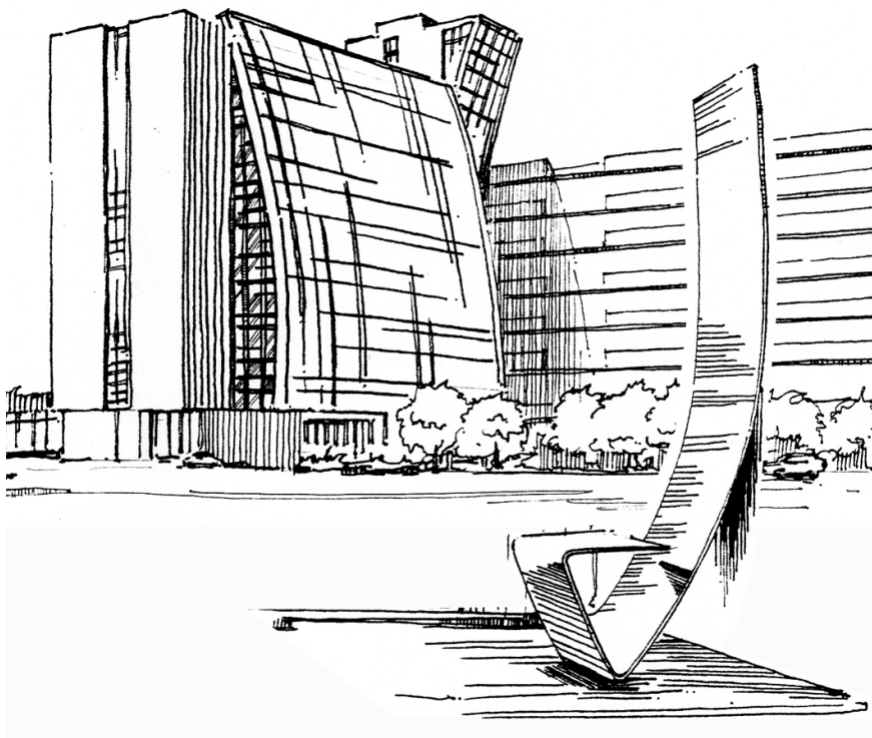
Г.Л.КОПТЄВА

## Методичні вказівки

до виконання самостійної роботи з курсу

### **«ДИЗАЙН МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА»**

(для студентів 5 курсу денної форми навчання напрям 1201 - «Архітектура»  
спеціальностей 7.120102, 8. 120102 – «Містобудування»)



Харків – ХНАМГ - 2009

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з курсу «Дизайн міського середовища (для студентів 5 курсу денної форми навчання напрям 1201 - «Архітектура» спеціальностей 7.120102, 8.120102 – «Містобудування»)» / Укл.: Коптєва Г.Л. Харк. нац. акад. міськ. госп-ва - Харків: ХНАМГ, 2009. – 19 с.

Укладач: Г.Л. Коптєва

Рецензент: д. арх., проф. С.О.Шубович

Рекомендовано кафедрою архітектурного моніторингу міського середовища, протокол № 2 від 13.10.2009 р.

## ЗМІСТ

	Стор.
1. ВСТУП.....	4
2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
3. СКЛАД ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ.....	7
4. САМОСТІЙНА НАВЧАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТА. ТЕМАТИКА ГРАФОАНАЛІТИЧНИХ ЗАВДАНЬ.....	10
5. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ.....	13
6. ЗАСОБИ КОНТРОЛЮ ТА СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ.....	14
7. КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ.....	14
8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	17

## 1. ВСТУП

Дисципліна «Дизайн міського середовища» призначена для студентів 5 курсу архітектурного напрямку, які вже мають певний досвід в архітектурному мистецтві, оволоділи знанням щодо архітектурного проектування, композиції, основ містобудування та ін. Цей курс об'єднує всі ці знання в єдиному комплексі – формуванні середовища в цілому – від задуму і компоновки просторових блоків до насичення всіх форм деталізацією та емоційно-образним змістом. Загальною концепцією навчання є розуміння того, що поняття "дизайн середовища" не замикається лише екстер'єром та інтер'єрами архітектурної споруди. Дизайн з самого початку свого існування ставив перед собою завдання зв'язати в єдине ціле красу і доцільність, технічний і естетичний аспекти, створення нових видів і типів виробів, організації цілісного середовища, яке б відповідало рівню розвитку матеріальної і духовної культури сучасного суспільства.

**Мета дисципліни** – надання студентам знання з комплексного формування міського середовища, що включає комплекс умов для створення задуманих автором вражень. Дійти цієї мети можливо завдяки трьом самостійним структурним рівням – процесу, простору, предметному комплексу – які працюють тільки разом.

### **Завдання курсу:**

- познайомити студента із історичним і сучасним розумінням дизайну;
- познайомити з характеристиками і особливостями провідних видів дизайну;
- розглянути загальні положення дизайну як суспільного явища;
- ознайомити із елементами композиції в дизайні та особливостями композиційного формування середовищ цих структур;
- вивчити прийоми і методи комплексного формування міського середовища;
- надати знання з алгоритму проектного процесу формування міського та архітектурного середовища;

- навчити студента бачити проблемну ситуацію в архітектурному середовищі та знаходити шляхи вирішення проблеми через звернення до світового досвіду і через пошук індивідуального підходу.

**Предмет вивчення у дисципліні** - дизайн архітектурно-просторового та міського середовища.

Самостійною формою вивчення дисципліни є серія графоаналітичних завдань, що виконуються за темами лекцій.

Загальний часовий обсяг самостійної роботи – 22 години.

Робота є міждисциплінарною і пов'язана з завданнями з курсів «Архітектурне та містобудівне проектування», «Територіальне і регіональне планування», «Сучасні проблеми архітектури».

## **2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ**

### **Модуль 1. Дизайн міського середовища (1.5/54)**

#### **Змістовий модуль 1.1 Загальні положення дизайну як суспільного явища; історичні передумови (0.5/18)**

1. Загальні положення дизайну як суспільного явища; історичні передумови.
2. Зародження і розвиток дизайну як нової універсальної творчої професії.
3. Перші дизайнерські заклади - БАУХАУЗ, ВХУТЕМАС, ВХУТЕІН.
4. Сучасне мистецтво і дизайн.
5. Чинники і умови становлення дизайнерської форми.
6. Характеристики і особливості провідних видів сучасного дизайну – графічного, промислового і середовищного.

#### **Змістовий модуль 1.2 Методи комплексного формування архітектурного середовища (1/36)**

1. Методи комплексного формування. архітектурного та міського середовища. Особливості формування середовищних структур.
2. Елементи композиції і варіанти композиційних побудов в середовищі.
3. Особливості композиційного формування середовищних структур.
4. Типологія і особливості проектування середовищних об'єктів і систем.
5. Проектний процес формування архітектурного середовища. Проектний аналіз і дизайн-концепція.
6. Стиль і емоційна організація середовища. Історичні та сучасні стилі в дизайні.
7. Кольори їх властивості та сприйняття в архітектурному середовищі.
8. Психологічні властивості кольору.

### 3. СКЛАД ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

*Лекція 1. Загальні положення дизайну як суспільного явища; історичні передумови.*

*Лекція 2. Зародження і розвиток дизайну як нової універсальної творчої професії.*

- 2.1. Історичні передумови зародження дизайну наприкінці XIX ст.
- 2.2. Стильові напрями в індустріальному формоутворенні кінця XIX ст.
- 2.3. Кінець XIX століття. Перші теорії дизайну.
- 2.4. Модерн. Пошук нового стилю.
- 2.5. Ранній американський функціоналізм.
- 2.6. Архітектурна чикагська школа.
- 2.7. Перші ідеї функціоналізму в Європі. Німецький Веркбунд.

*Лекція 3. Перші дизайнерські заклади – БАУХАУЗ, ВХУТЕМАС, ВХУТЕІН.*

- 3.1. Баухауз. Основні педагогічні принципи.
- 3.2. Художній авангард в Європі початку XX ст. Група «Де Стейл».
- 3.3. Зародження дизайну в Радянській Росії.

*Лекція 4. Сучасне мистецтво і дизайн.*

- 4.1. Становлення промислового дизайну в США. Піонери американського дизайну.
- 4.2. Раймонд Лоуї - піонер комерційного дизайну.
- 4.3. Дизайн в країнах Західної Європи в другій половині XX ст.
- 4.4. Феномен японського дизайну.
- 4.5. Деякі проблеми сучасного етапу розвитку дизайну.

*Лекція 5. Чинники і умови становлення дизайнерської форми.*

- 5.1. Поняття форма і формоутворення.
- 5.2. Чинники формоутворення дизайнерської форми.
- 5.3. Інформативна функція форми.

**Лекція 6.** *Характеристики і особливості провідних видів сучасного дизайну – графічного, промислового і середовищного.*

6.1. Графічний дизайн.

6.2. Промисловий дизайн.

6.3. Дизайн середовища.

**Лекція 7.** *Методи комплексного формування архітектурного та міського середовища. Особливості формування середовищних структур.*

7.1. Дизайн середовища – особливий вид проектної творчості.

7.2. Комплексне формування міського середовища.

**Лекція 8.** *Елементи композиції і варіанти композиційних побудов в середовищі.*

8.1. Композиція і цілісність сприйняття архітектурного середовища.

8.2. Структурні елементи середовищної композиції, сценографічна модель її формування.

**Лекція 9.** *Особливості композиційного формування середовищних структур.*

9.1. Композиційні особливості інтер'єру в дизайні середовища.

9.2. Чинники психологічного сприйняття в дизайні середовища. Ілюзії, які нам допомагають.

**Лекція 10.** *Типологія і особливості проектування середовищних об'єктів і систем.*

10.1. Чинники типологічної класифікації і інтегральні завдання середовищного проектування

10.2. Масштабність і рівні сприйняття середовища, динаміка завдань його формування.

10.3. Значення і емоційний зміст середовища.



***Лекція 11. Проектний процес формування архітектурного середовища.***

***Проектний аналіз і дизайн-концепція.***

- 11.1. Цільові установки середовищного проектування.
- 11.2. Поняття про попередній проектний аналіз.
- 11.3. Дизайн-концепція.
- 11.4. Архітектурна ідея і дизайн-концепція в завданнях різного типу.

***Лекція 12. Стель і емоційна організація середовища. Історичні стилі в дизайні.***

- 12.1. Емоційна організація середовища.
- 12.2. Основні стильові напрями. Історичні стилі.

***Лекція 13. Сучасні стилі в дизайні.***

***Лекція 14. Кольори їх властивості та сприйняття в архітектурному середовищі.***

- 14.1. Людина та кольорове середовище.
- 14.2. Композиційні властивості кольору в середовищі.
- 14.3. Колір в композиції інтер'єру.

***Лекція 15. Психологічні властивості кольору.***

- 15.1. Кольорова символіка.
- 15.2. Дія кольору на людину.

#### **4. САМОСТІЙНА НАВЧАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТА.**

##### **ТЕМАТИКА ГРАФОАНАЛІТИЧНИХ ЗАВДАНЬ**

Самостійна навчальна робота студента становить альбом графоаналітичних завдань за темами лекційного курсу.

**Графічне завдання 1.** Зародження і розвиток дизайну наприкінці XIX ст.

*Завдання.* Відобразити історичні аналоги становлення дизайнерської форми перших піонерів-дизайнерів.

**Графічне завдання 2.** Теоретичні концепції видатних майстрів-практиків дизайну к. XIX – поч. XX ст.

*Завдання.* Намалювати історичний екстер'єр та інтер'єр архітектурної споруди видатних архітекторів-дизайнерів XIX ст., що включає обладнання, предметне оснащення, систему декоративно-графічних рішень і, зокрема, просторову ситуацію. Відмінною рисою всіх цих робіт є абсолютна стильова єдність архітектурної основи і речового наповнення, що створене цілком, від архітектурних конструкцій до чашок, одним автором. Розкрити сутність дизайну середовища з точки зору перших теоретиків і практиків дизайну.

**Графічне завдання 3.** Перші дизайнерські заклади – БАУХАУЗ, ВХУТЕМАС (ВХУТЕІН).

*Завдання.* Намалювати історичні найвідоміші твори Баухауза, ВХУТЕМАСа або інших провідних закладів, які мали вплив на розвиток дизайну в суспільстві.

**Графічне завдання 4.** Сучасне мистецтво і дизайн.

*Завдання.* Виявити у графіці роль сучасного мистецтва і дизайну. Пояснити цю роль у приведених прикладах.

**Графічне завдання 5.** Чинники формоутворення дизайнерської форми.

*Завдання.* Намалювати будь-яку природну форму та трансформувати її в об'ємну дизайнерську форму із певною функцією. Від створеної фізичної форми (об'єкту) перейти до знакового графічного зображення, що сприймається

зорово і розуміється як знакова система. Розкрити сутність форми та її взаємозв'язок із функцією об'єкту.

**Графічне завдання 6.** Провідні види сучасного дизайну – графічного, промислового і середовищного.

*Завдання.* Надати приклади 3-х видів сучасного дизайну – графічного, промислового і середовищного.

**Графічне завдання 7.** Елементи формування дизайну міського середовища.

*Завдання.* Намалювати видові перспективи будь-якої сучасної міської площі (вулицю або двір). Проаналізувати, та виявити графічно які основні елементи міського дизайну формують дане середовище.

**Графічне завдання 8.** Елементи композиції і варіанти композиційних побудов в середовищі.

*Завдання.* Намалювати архітектурний ансамбль, який включає також елементи дизайну. Проаналізувати та зобразити графічно у вигляді моделей об'ємно-пластичні та просторово-світлові форми, виявити домінанту, композиційні вісі, акценти, фонові елементи.

**Графічне завдання 9.** Композиційні особливості інтер'єру в дизайні середовища.

*Завдання.* Розробити інтер'єр залу або інших приміщень громадського комплексу, що розробляться на «Архітектурному та містобудівному проектуванні», згідно основним композиційним принципам формування середовищних структур.

**Графічне завдання 10.** Масштабність і рівні сприйняття середовища. Зіставлення просторів і об'ємів різних масштабних рівнів.

*Завдання.* Намалювати та порівняти два середовищних об'єкти - житлову кімнату і театральний зал (або інші принципово різні за масштабом простори). Інтер'єр житла та театральна зала складаються із безлічі речей і обладнання, так чи інакше пов'язаних з архітектурно-просторовою основою. Вони найтіснішим

чином пов'язані з функціональним зонуванням інтер'єру. Проаналізувати та порівняти їх образні, смислові, масштабні, тектонічні характеристики. Пояснити роль масштабності у приведених прикладах. Зобразити графічні моделі двох типів середовищних структур.

#### **Графічне завдання 11.** Архітектурна ідея і дизайн-концепція.

*Завдання.* Зобразити дизайн-концепцію, принципову дизайнерську ідею майбутнього проекту, але що вже містить його реально наявні форми: інженерно-технічні, просторові, процесуальні і т.д. Як правило, формулюється дизайн-концепція у вигляді якої-небудь парадоксальної тези, несподіваної метафори, що найбільш явно відображає значення дизайнерської пропозиції: «перетікаючий простір» в житловому будинку, «сцена навкруги залу» в театрі без антрактів, «місто в місті» для гігантського супермаркету, «комунікації - на фасад» в будівлі центру Помпиду в Парижі і т.д. Завдання виконується разом із курсом «Архітектурне та містобудівне проектування».

#### **Графічне завдання 12.** Історичні стилі в дизайні.

*Завдання.* Намалювати історичний екстер'єр та інтер'єр архітектурних споруд в різних історичних стилях. Охарактеризувати ці стилі.

#### **Графічне завдання 13.** Сучасні стилі в дизайні.

*Завдання.* Намалювати сучасний екстер'єр та інтер'єр архітектурних споруд в різних сучасних стилях. Охарактеризувати ці стилі.

**Графічне завдання 14.** Кольори їх властивості та сприйняття в архітектурному середовищі.

*Завдання.* Виконати графічні вправи по співвідношенню кольорів в інтер'єрному середовищі та у відкритому міському середовищі.

#### **Графічне завдання 15.** Психологічні властивості кольору.

*Завдання.* Кольорове зображення інтер'єру зала громадського комплексу, що розробляється на «Архітектурному та містобудівному проектуванні», в двох суттєво різних варіантах з точки зору психологічного сприйняття.

## **5. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ**

1. Графічна частина вправ виконується на аркушах формату А3 фломастером, рапідграфом або пером. На малюнках повинні бути відображені: загальний вигляд об'єкту (будівлі, ансамблю, міста, середовища тощо), його плани (для містобудівного об'єкту - генеральний план), внутрішня просторова структура, інтер'єри, матеріальне речове наповнення, інженерне обладнання та інші зображення, що розкривають архітектурну та дизайнерську ідею об'єкта.

2. Зображення архітектурно-дизайнерських об'єктів необхідно починати з показу позиції людини та лінії горизонту. На графічних зображеннях необхідно показувати світлові характеристики.

3. Рисунки супроводжуються аналітичними схемами, моделями тощо.

4. Для прикладів необхідно використовувати: рисунки архітектурних та дизайнерських шедеврів (видові перспективи з реальних позицій та з «пташиного польоту»); рисунки середовища, сприйнятого та відчутого безпосередньо.

5. До графічних завдань додаються анотаційні пояснення, які відповідають темі завдання.

6. Роботи виконуються протягом тижня і здаються викладачеві на перевірку. В кінці курсу весь комплект робіт у вигляді альбому здається викладачеві.

## 6. ЗАСОБИ КОНТРОЛЮ ТА СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)		Розподіл балів, %
<b>МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів</b>		
ЗМ 1.1	Виконання графоаналітичних завдань за темами лекцій	30%
ЗМ 1.2	Виконання графоаналітичних завдань за темами лекцій	30%
<b>Підсумковий контроль з МОДУЛЮ 1</b>		
Залік. Відповіді на контрольні запитання		40%
Всього за модулем 1		100%

## 7. КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

### Модуль 1. Дизайн міського середовища (1.5/54)

**Змістовий модуль 1.1** Загальні положення дизайну як суспільного явища;  
історичні передумови (0.5/18)

1. Сформулюйте поняття дизайну.
2. Назвіть і охарактеризуйте загальні положення дизайну як суспільного явища.
3. Назвіть перших піонерів дизайну та надайте оцінку їх концепціям.
4. Охарактеризуйте різноманітні погляди на природу і історію дизайну.
5. Які історичні передумови привели до появи дизайну наприкінці XIX ст.?
6. Розкрийте сутність промислового дизайну і дизайну середовища з точки зору перших теоретиків і практиків дизайну.
7. Яке головне призначення дизайну?
8. Охарактеризуйте розвиток дизайну як нової універсальної творчої професії.
9. З чим нерозривно пов'язана еволюція дизайну?
10. Назвіть та охарактеризуйте стильові напрями в індустріальному формоутворенні кінця XIX ст.
11. Надайте оцінку першим теоріям дизайну.
12. Яку роль в розвитку дизайну зіграла архітектурна чікагська школа?
13. Які ідеї дизайну пропагував німецький Веркбунд?
14. Який вплив на розвиток дизайну мали перші дизайнерські заклади – Баухауз, ВХУТЕМАС, ВХУТЕІН.
15. Хто був засновником школи Баухауз та в чому полягав його задум?
16. Розкрийте сутність творчих методів Баухаузу.
17. Які головні цілі та завдання ставилися в школі Баухауз та ВХУТЕМАС?
18. Назвіть найвідоміші твори Баухаузу.

19. Який вплив мав художній авангард на розвиток дизайну початку XX ст.?
20. Охарактеризуйте діяльність двох знаменитих шкіл дизайну – німецького Баухауза та радянського ВХУТЕМАСа.
21. Охарактеризуйте становлення промислового дизайну в США.
22. Хто був першим піонером комерційного дизайну?
23. Як розвивався дизайн в країнах Західної Європи в другій пол. XX ст.?
24. В чому сутність феномену японського дизайну?
25. Як вирішуються в наш час проблеми сучасного розвитку дизайну?
26. Сформулюйте поняття «форми» в дизайні.
27. Що означає формоутворення в дизайні?
28. Надайте класифікацію чинників формоутворення в дизайні.
29. Охарактеризуйте інформативну функцію форми.
30. Розкрийте сутність форми та її взаємозв'язок із функцією об'єкту середовища.
31. Назвіть сучасні види дизайну.
32. Охарактеризуйте графічний дизайн.
33. Надайте характеристику промислового дизайну.
34. В чому сутність дизайну середовища?
35. Чим середовищний дизайн суттєво відрізняється від архітектурного дизайну?

## **Змістовий модуль 1.2** Методи комплексного формування архітектурного середовища (1/36)

1. Сформулюйте поняття «міське середовище».
2. Назвіть та охарактеризуйте основні структури феномену «середовище».
3. Охарактеризуйте методи комплексного формування міського середовища.
4. Назвіть всі елементи міського дизайну.
5. Сформулюйте поняття композиції в дизайні.
6. Що означає категорія «цілісності» в дизайні середовища?
7. Що означає «конфліктна ситуація» в композиції дизайну?
8. Назвіть та охарактеризуйте структурні елементи середовищної композиції.
9. Як діє стенографічна модель в формуванні середовищної композиції?
10. Охарактеризуйте особливості композиційного формування середовищних структур.
11. Охарактеризуйте композиційні особливості інтер'єру в дизайні середовища.
12. Назвіть основні чинники психологічного сприйняття в дизайні середовища.
13. Що означає явище іррадіації в дизайні?
14. Надайте оцінку засобам і прийомам композиції в дизайні середовища.

15. Сформулюйте поняття «типології» в дизайні?
16. Охарактеризуйте особливості проектування середовищ цих об'єктів і систем.
17. Назвіть та охарактеризуйте основні категорії типології.
18. Сформулюйте поняття «масштабність».
19. Охарактеризуйте художній зміст архітектурного та міського середовища.
20. Надайте оцінку професійним вимогам щодо формування масштабності середовищ цих об'єктів і систем.
21. Надайте оцінку цільовим установкам середовищного проектування.
22. Охарактеризуйте процес формування архітектурного та міського середовища.
23. В чому сутність архітектурної ідеї?
24. Перечисліть завдання проектного аналізу та охарактеризуйте їх.
25. В чому суть методики попереднього проектного аналізу?
26. Як взаємозв'язані архітектурна ідея і дизайн-концепція в завданнях різного типу?
27. Сформулюйте поняття «стилю».
28. Назвіть три основні групи стилів.
29. Охарактеризуйте історичні стилі в дизайні.
30. В чому сутність емоційної організації середовища?
31. Охарактеризуйте сучасні стилі в дизайні.
32. Надайте оцінку стильовому напрямку «поп арт».
33. Порівняйте «хай тек» із «деконструктивізмом».
34. Що спільного та від'ємного в стилях «мінімалізм» і «кантрі»?
35. Якими основними характеристиками визначається колір?
36. Які кольори хроматичні, а які ахроматичні?
37. Охарактеризуйте значення кольору в дизайні середовища.
38. Охарактеризуйте композиційні властивості кольору в середовищі.
39. Як використовують кольорове коло при формуванні кольорового середовища?
40. Яке значення має колір в композиції інтер'єру?
41. Яке має значення в суспільстві символічність кольору?
42. Охарактеризуйте психологічні властивості кольору.
43. Надайте оцінку дії кольору на людину.
44. Які психологічні властивості притаманні «теплим» кольорам, а які «холодним»?
45. Що означає «інформативність» кольору?
46. З якими явищами пов'язана символічність кольору?



## 8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Ачкасова Л.Ф. Интерьер и дизайн вашего дома. – Харьков: ВАТ ХКФ им. Фрунзе, 2006 - 399 с.
2. Аронов В.Р. Дизайн и искусство. – М.: Знание, 1984. – 163 с.
3. Аронов В.Р. Теоретические концепции зарубежного дизайна. – М.:ВНИИТЭ, 1992. – 122 с.
4. Батий Я.А., Панкова М.А, Скляренко В.М. Ваш дом. – Харьков: «Фолио», 2005 – 317 с.
5. Волокотруб И.Т. Основы художественного конструирования. Моделирование материалов и биоформ. – К.: Вища школа. Головное изд-во, 1982. – 152 с.
6. Вопросы интерьера. Жилые и общественные здания /Под ред. Н.Д.Манучаровой. – К.:Госстройиздат, 1953. – 173с.
7. Глазычев В. О дизайне. Очерки по теории и практике дизайна на Западе. - М.: Искусство, 1970. - 191 с.
8. Гуманитарно-художественные проблемы образа жизни и предметной среды // Труды ВНИИТЭ. Сер. Техническая эстетика; Вып. 58. - М.: ВНИИТЭ, 1989. - 144 с.
9. Дижур А. Л. Дизайн в капиталистических странах. - М.: Знание, 1968. - 63 с.
10. Грожан Д.В. Справочник начинающего дизайнера. – Ростов н/Д: Феникс, 2005. – 318 с.
11. Дизайн. Иллюстративный словарь-справочник. /Под ред. Минервина Г.Б., Шимко В.Т., Ефимова А.В.. – М.: «Архитектура – С», 2004. – 288 с.
12. Кравец В.И. Колористическое формообразование в архитектуре. – Харьков: Вища школа, 1987. – 131 с.
13. Ковешникова Н.А. Дизайн: история и теория: Учеб. пособие. – М.: Омега-Л, 2005. – 224 с.
14. Ле Корбюзье Архитектура XX века. – М: Прогресс, 1977. – 303 с.
15. Манохин В.П. Интерьер общественного здания. Методическая разработка и практические задания самостоятельного изучения курса для студ. Архитектурных специальностей. – Харьков: ХГАГХ, 1999. – 52 с.

16. Михайлов С.М. История дизайна: Учеб. для вузов. – М.: «Союз дизайнеров России», 2000. – 264 с.
17. Михайлов С.М., Кулеева Л.М. Основы дизайна. – М.: «Союз дизайнеров», 2002. – 240 с.
18. Нельсон Дж. Проблемы дизайна. – М.: Искусство, 1971. – 207 с.
19. Степанов Н.Н. Цвет в интерьере. – К.: Вища школа. Головное изд-во, 1985. – 184 с.
20. Тиц А.А., Воробьева Е.В. Пластический язык архитектуры. – М.: Стройиздат, 1986. – 312 с.
21. Топорова Л., Марина З. Интерьер и дизайн современной квартиры. – М.: Из-во Эксмо, 2007. – 320 с.
22. Форест Д.Э. Американские школы дизайна. – Нью-Йорк, 1990. – 124 с.
23. Чин Д.К., Бинжелли К. Дизайн интерьера. Иллюстрированный справочник. – Харьков: ВАТ ХКФ им. Фрунзе, 2007. – 336 с.
24. Шимко В.Т. Комплексное формирование архитектурной среды. Книга 1, «Основы теории». – М.: МАРХИ, Изд-во СПЦ-принт, 2000. – 108 с.

## НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з курсу «Дизайн міського середовища» (для студентів 5 курсу денної форми навчання напрямку 1201 - «Архітектура» спеціальностей 7.120102, 8.120102 – «Містобудування»).

Укладач: Коптєва Гелена Леонідівна

Редактор: М.З. Аляб'єв

Верстка: Ю.П. Степась

План 2009, поз. 82 М

Підп. до друку 2.11.2009	Формат 60х84 1/16	Папір офісний
Друк на ризографі	Умовн.- друк. арк. 0,8	Обл. - вид. арк. 1,2
Замовл. №	Тираж 50 прим.	
61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12		
Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ		

61002, Харків, вул. Революції, 12